

ZADNJA STAVA

(radijska igra)

avtor (šifra): Nori tulipan

OSEBE:

- Maj
- Ana, mati
- Tjaša, prijateljica
- Ivan, prijatelj
- Lučka, prijateljica
- dr. Žitnik, psihologinja
- gospod Kidrič, nadzornik

1. PRIZOR

(Med posameznimi prizori se predvaja glasba, ki nakazuje preskok v času in prostoru.)

Maj in njegova mati Ana doma v kuhinji. V ozadju zvoki premikanja loncev, rezanja hrane in odpiranje hladilnika.

ANA: A si prepričan, da ne bi raje vzel potovalke? Ta ruzak je tako nepraktičen za ven pa noter zlagati.

MAJ: Pa kolikokrat ti moram še povedati, da se bomo premikali in hodili naokoli? Sem se pogovarjal z ostalimi, pa bojo vsi imeli ruzake.

ANA: V redu, samo pomagati ti hočem. A si že poiskal brisačo?

MAJ: Ja, tukaj jo imam.

ANA: Zakaj si pa to vzel, ta je mehka samo na eni strani? Takih ne maraš.

MAJ *S privzdignjenim glasom:* A me lahko pustiš, da si sam izberem brisačo? Čisto v redu bo. *(Tišina.)* Kje pa so tiste, ki so mehke na obeh straneh?

ANA: Na hodniku v omari levo spodaj.

MAJ: Hvala.

Zasliši se odpiranje vrat in koraki. Tišina.

ANA: Kdaj te potem poberejo?

MAJ: Ob pol desetih.

ANA: Saj veš, da oba delava takrat? Kdo te bo pa zbudil?

MAJ: Sam se bom. Lahko me pa pokličeš zjutraj, če se ti da.

ANA: Dobro. A rabiš kremo za sončenje? Vsaj za obraz mogoče.

MAJ: Mami, na Finsko grem, ne v Alžirijo.

ANA: Dobro, dobro. Joj, smo sitni danes. A bi rad sam pakiral?

MAJ: Oprosti, no. Malo sem živčen.

Zvok zadrge, ki mu sledi piskanje pečice.

ANA: Kaj boste pa tam sploh počeli? Razen popivali.

MAJ: Pač klasična mladinska izmenjava. Youth in Action. Nekaj takega kot v Bolgariji in Belgiji. Tam bo še folk iz štirih držav, potem bomo imeli pa razne delavnice, na nekem projektu bomo delali in take stvari. Tema je pa prihodnost mladih.

ANA: Koliko vas gre iz Slovenije?

MAJ: Pet.

ANA: A mi boš dal kakšen kontakt? Če se kaj zgodi, pa tebe ne dobim.

MAJ: Ti bom dal cifro od Lesjaka, on je naš vodja. Ampak ...

ANA: Ne bom ga klicala, če ne bo nujno.

MAJ: Dobro. Letimo pa iz Benetk.

ANA: Si mi povedal, ja.

Tišina.

ANA: A urediva še glede denarja, preden Tone pride?

MAJ: Lahko.

Zvok zadrge na torbici.

ANA: A bo tristo evrov v redu?

MAJ: Super bo.

ANA: Pa saj to boš imel dovolj, če imate hrano in bivanje plačano.

MAJ: Ja, itak, še ostalo mi bo.

Kratka tišina.

ANA: Ti dam še petdeset za vsak slučaj. Zdaj imaš pa gotovo dosti.

MAJ: Hvala ti.

ANA: Pa saj boš priden, kajne?

MAJ: Ja, mami.

ANA: Pa zdravila moraš res vsak dan vzeti. Tudi če kaj spijete.

MAJ: Vem.

ANA: A si jih že spakiral?

MAJ: Zdajle jih bom.

ANA: Res jih ne pozabi. (*Tišina.*) A boš lahko zdaj sam do konca spakiral? Jaz bi šla gledat poročila.

MAJ: Seveda, kar pojdi.

ANA: Aja, pa čez par minut, ko zavre enolončnica, jo, prosim, samo pomešaj.

MAJ: Okej.

Zvok korakov, ki se najprej oddaljujejo, nato pa se spet vrnejo.

ANA: Sem vedela, da sem nekaj pozabila. A ti hitro še postrizem nohte?

MAJ: Mami, že dolgo si sam strižem nohte.

ANA: Na nogah sem mislila.

MAJ: Aja. (*Kratka tišina.*) Prosim, ja.

2. PRIZOR

Maj, Ivan in Tjaša se peljejo z avtom. V ozadju se slišijo zvoki radijske postaje.

IVAN: A imaš orglice s sabo?

MAJ: Veš, da. Res misliš, da bi šel brez njih?

IVAN zbadljivo: Morda se boš pa zdaj lahko naučil igrati na njih, ko boš imel toliko časa.

MAJ: A slučajno ne znam?

TJAŠA: Ne!

IVAN: Ne vem, če znaš dovolj, da boš na ulici s tem kaj zaslužil.

MAJ: Mislim, da mi tega ravno ne bo treba početi.

IVAN: Ja od česa boš pa živel? S šeststo evri ne zdržiš niti dva meseca.

MAJ: Saj sem vama povedal. Nekako se bom že znašel.

Tišina

TJAŠA: Drugače si precej brihten ...

MAJ: Hvala, Tjaša, ti si pa še kar lepa.

TJAŠA: ... ampak ta ideja je pa še slabša od ... Ne vem, v čem si zares slab? Od tvojega oponašanja drugih oseb. Še slabša!

MAJ posnema glas Janeza Janše: To so samo vaše domneve. To niso dejstva.

TJAŠA v smehu: Ojoj! Nehaj! (*Se zresni.*) Ampak resno, to je obupna ideja. Daj še enkrat premisli.

MAJ: Čas za razmišljanje je potekel, zdaj je čas za ukrepanje. In to tudi počnem. Ukrepam.

TJAŠA: Ne verjamem, da sploh znaš preživeti brez ... A si že bil kdaj sam v tujini?

MAJ: Ne, v bistvu ne.

TJAŠA: No, vidiš.

MAJ: Morda je pa to še eden izmed razlogov, da res moram iti.

TJAŠA: Meni se zdi to katastrofalna ideja.

IVAN: Pusti ga, naj gre. Jaz sem itak že takoj rekel, da bo doma prej kot v enem tednu.

MAJ: A greva stavit?

IVAN *ironično*: Zabavno.

TJAŠA: Vsaj povej nama, kam greš. Jug, sever, vsaj približno.

MAJ: Ne bom povedal. Moja mati vaju bo nadlegovala takoj, ko izve, kaj se dogaja. Bolje, da ne vesta.

IVAN: Saj res, še ta udarec. Kaj naj ji rečeva, ko bo objokana spraševala, kaj je z njenim sinčkom?

MAJ: Da pač nič ne vesta o tem.

TJAŠA: Kaj pa če sproži iskalno akcijo po celi Evropi?

MAJ: Potem pa upam, da se bom uspel dovolj dobro skrivati.

Tišina.

TJAŠA: Skrbi me. Zelo. A se ne moreš pogovoriti s tistim tipom, ki si mu dolžan keš. Reci mu, da boš postopoma vračal, bo že razumel.

MAJ: Ne bo. Ker mi že cel mesec teži. Moral sem mu obljubiti, da mu bom vrnil do konca maja. No, nisem mu.

TJAŠA: A ti lahko kdo drug posodi? Saj imaš veliko prijateljev.

MAJ: Včasih sem jih imel veliko. Sploh pa, kdo mi bo dal dva jurja pa pol?

Tišina.

MAJ: Pa saj vesta, da denar ni edini razlog, da grem.

Tišina.

IVAN: Sem pa res mislil, da si boljši v pokru.

MAJ: Ne gre se za to, ali si dober ali ne.

IVAN: Če pa stalno govoriš, da je poker igra znanja.

MAJ: Saj je. Ampak na dolgi rok. Na kratek rok je sreča pomemben faktor. In jaz sem imel tako smolo ...

TJAŠA: Kot vsak hazarder, ki izgublja.

MAJ: ... da še drugi sploh niso mogli verjeti. Nadigraval sem vse tiste fotre, ki res nimajo pojma. Nešteto se je zgodilo, da sem iz stotke naredil kakšnih tristo, petsto evrov. Potem pa pride do situacije, ko je treba na flopu vložiti v igro vse žetone. Velik zaplet. (*Zavpije.*) In jaz sem faking vsakega spušil! Spušil sem takrat, ko je bilo najbolj pomembno. Pa sem bil vedno, ampak res vedno, skoraj vedno, boljši, ko sem šel all in. Ampak še pet procentne šanse so zgleda čisto dovolj proti meni. Bogovom kart sem se očitno na smrt zameril.

TJAŠA: In kljub temu smo zdajle namenjeni v kazino.

MAJ: To je samo začetna postaja.

TJAŠA: Kaj pa če zakockaš še to, kar imaš?

MAJ: Sploh ne bom igral s svojim kešom. Iz kazinoja so mi poslali bon za petdeset evrov, to bom unovčil in če zgubim teh petdeset, takoj neham. Obljubim.

3. PRIZOR

Maj je sredi igralnice. Je popolnoma v šoku in globoko diha. V ozadju se slišijo zvoki igralnice; generični pozivi k vplačilu stav na ruleti, občasno žvenketanje namišljenih kovancev ob jackpotih na igralnih avtomatih in polglasno preklinjanje. K Maju pristopi eden izmed nadzornikov, gospod Kidrič, govori umirjeno in monotono..

G. KIDRIČ: Ste vi gospod Maj? Klicali so me z recepcije, da pridete. Ste v redu?

MAJ počasi in obupano: Ne, nisem v redu.

G. KIDRIČ: Kaj pa se je zgodilo?

MAJ: Vse sem izgubil. Propadel sem.

Maj pade v jok.

G. KIDRIČ: Gospod, najprej se bova malo pomirila, potem mi boste pa lahko povedali, kaj je bilo.

MAJ počasi, vmes ihti in smrka: Včeraj popoldne sem prišel. Samo prva postaja, nisem hotel dolgo ostati. Imel sem bon za petdeset, pa sem šel igrat blackjack. Pridem že na dva jurja. (*Poudarjeno.*) Dva tisoč evrov. Pa je kar naenkrat vse šlo. Moral bi se samo ustaviti. Samo to. Vplačam še svojih sto, čeprav sem si rekel, da ne bom. Zgubim takoj. Vplačam še sto, pa spet pridem do tisoč petsto. Takrat bi moral nehati. Potem gre spet vse narobe, vse izgubim. Nisem mogel verjeti. Dam na mizo vse, kar imam v denarnici, in stavim po sto evrov na igro. Ne zmagam niti enkrat. Vse sem izgubil. Niti evra več nimam. (*Kratka tišina.*) Zadnja dva sem dal v avtomat.

G. KIDRIČ: Razumem vašo stisko, vsakodnevno se srečujemo s takšnimi situacijami. In sočustvujem z vami, resnično. Ampak takšna je narava igralnic; včasih dobiš, včasih pa na žalost izgubiš. In če nisi previden, gre lahko hitro čez mejo.

Maj spet zajoka.

G. KIDRIČ: Kaj pa lahko za vas storim v tem trenutku?

MAJ previdno: A mi lahko mogoče ... posodite sto evrov? Vem, da lahko dobim nazaj. Samo še eno priložnost mi dajte.

G. KIDRIČ: Tega pa ne morem.

MAJ: Prosim vas. Vrnil bom najkasneje v roku parih dni. Nimam druge možnosti. Nikamor ne morem.

G. KIDRIČ: A nimate doma?

Tišina.

MAJ *obupano*: A potem res ni nobene možnosti? Kaj pa vsaj dvajset evrov?

G. KIDRIČ: Poslušajte me, ne posojamo denarja. Že zdavnaj bi propadli, če bi to počeli. Saj razumete.

MAJ: Razumem.

G. KIDRIČ: Mislim, da se predvsem morate najprej naspiti. Potem bo glava lažja in boste lahko presodili, kako naprej.

MAJ: Nimam kam. Res ne.

Zvok tipkanja na računalniško tipkovnico.

G. KIDRIČ: A imate našo kartico?

MAJ: Imam, ja.

Ponoven zvok tipkanja, ki mu sledi zvok tiskanja.

G. KIDRIČ: Tako, uredil sem, da lahko do jutri ostanete pri nas v hotelu. Pripadata vam tudi zajtrk in večerja. Vse na naš račun. Bo to v redu?

MAJ: Najlepša hvala. Rešili ste me.

G. KIDRIČ: To je samo začasna rešitev. Zvečer se oglasite pri meni, pa se bova še malo pomenila.

MAJ: Bom.

G. KIDRIČ: Dobro. Zdaj se pa zglasite na recepciji s tem potrdilom, potem pa kar spat. Aja, še zadnja stvar. Želite, da vam trajno prepovemo vstop v naš kazino? Mislim, da bi bilo to kar pametno.

MAJ: Ne vem. (*Kratka tišina.*) Dajva še malo počakati s to odločitvijo.

G. KIDRIČ: Kakor hočete.

4. PRIZOR

V ambulantni sedita Maj in psihologinja dr. Žitnik.

DR. ŽITNIK: In kako je na to reagirala mati?

MAJ: Bila je v šoku. To sem pričakoval. Ni pa jokala.

DR. ŽITNIK: Kaj je rekla?

MAJ: Najprej ničesar.

DR. ŽITNIK: In potem?

MAJ: Potem je vprašala najprej o formalnostih. Kako dolgo že in koliko.

DR. ŽITNIK: Ja ...

MAJ: Pa sem povedal kar po pravici. Rekel sem ... Vse skupaj je šlo navzdol kakšno leto nazaj. Začel sem izgubljati na pokru. Da ga igram je vedela, ampak mislila je, da dobivam. Saj včasih sem, vendar ... No, saj nima veze. Ni pa vedela za ostale igre – ruleto, blackjack, avtomate, ni vedela, da sem zahajal v kazino, ko bi moral biti na faksu.

DR. ŽITNIK: Dober lažnivec ste.

MAJ *malce zmedeno:* Po mojem je šlo bolj za prekrivanje.

DR. ŽITNIK: Je v tem tako bistvena razlika?

MAJ: Ne vem. Meni se je takrat zdelo, da ja. Če pa zdaj pomislim, je pa kar podobno.

DR. ŽITNIK: Ste kdaj kradli?

MAJ: Ne, to pa res nikoli.

DR. ŽITNIK: Ste kdaj materi rekli, da potrebujete denar za nekaj drugega, porabili pa ste ga za hazardiranje?

MAJ *v zadregi:* Okej, ja, to sem ...

DR. ŽITNIK: To se meni sliši kot kraja.

MAJ *odrezavo:* Če je to kraja, sem pač kradel. Ampak je precej drugače, kot če denar vzameš iz denarnice. Sploh pa sem ji tudi za te stvari povedal. In tudi za to mi je oprostila. Samo obljubiti sem ji moral, da če se zgodi še kaj podobnega, ji to takoj povem.

DR. ŽITNIK: Ste ji tudi obljubili, da boste za vedno prenehali s hazardiranjem?

MAJ: Seveda. To je bil eden izmed pogojev, da mi posodi denar za vračilo dolgov.

Tišina.

DR. ŽITNIK: Kaj pa oče?

MAJ: On ničesar ne ve. Sploh si ne upam pomisliti, kako bi reagiral. Njemu denar veliko pomeni. On ne bi v življenju kupil gostega soka, ki bi bil dvajset centov dražji od najcenejšega.

DR. ŽITNIK: Bi vas spodil od hiše?

MAJ: To ravno ne. Še vedno sem njegov sin.

DR. ŽITNIK: Ste pa stari šestindvajset let, nimate izobrazbe ali službe, zdaj ste pa še zadolženi pri materi.

MAJ *hladno:* Hvala, da to poudarjate.

DR. ŽITNIK: Jaz vam nočem moralizirati, želim samo, da realno uzrete vašo situacijo. Le tako bova lahko načrtala tudi realne ukrepe, da se povlečete iz tega, bom kar direktno rekla, dreka.

MAJ: Mislim, da že dolgo nisem bil tako optimističen glede svojega življenja. Počutim se ... kot da mi je bila ponujena še ena priložnost. In te ne bom zasral. Ker res se ne gre samo za denar in igre na srečo. Cel kup drugih stvari je, ki jih moram spremeniti. Recimo na ljubezenskem področju. Sploh se ne spomnim, kdaj sem ...

DR. ŽITNIK: Mislim, da imate v tem trenutku precej pomembnejše probleme, kot so dekleta in seks. S tem se bova lahko ukvarjala, ko najprej uredite vse ostalo.

5. PRIZOR

Maj in Lučka govorita po telefonu.

LUČKA veselo: Že slišati si drugače. Res, prav po barvi glasu se ti pozna.

MAJ: Verjamem. Zdi se mi, da se končno premikam v pravo smer.

LUČKA: Vesela sem zate.

MAJ: Zdaj vem, da so bili v resnici vsi moji problemi povezane. Od spanja, hrane pa do pomanjkanja hobijev in bežanja pred faksom.

LUČKA: Po mojem gre še globlje.

MAJ: Kako to misliš?

LUČKA: Vse to, kar si naštel je samo površina, lupina. Tudi hazardiranje ni bil razlog ampak posledica.

MAJ: Česa?

LUČKA: Se spomniš, kakšen si bil v gimnaziji?

MAJ: Bolj slabo, saj veš, kako je z mojim spominom.

LUČKA: Blestel si. In to pri vsem, česar si se lotil. Ne poznam nikogar, ki bi bil odličnjak s tako malo vloženega truda. Pa sploh nimam v mislih samo šole. Nastopi, slikanje ... razmišljanje o svetu, pa socialni stiki ... A sploh veš, da so bile vse punce v razredu zaljubljene vate?

MAJ: Vse niso bile.

LUČKA: A to leti name?

Tišina.

LUČKA: Maj?

MAJ *rahlo vznemirjeno*: Na koga pa? Vedno si bila samo ti. Vse druge so v najboljšem primeru slab približek.

LUČKA: Mar nimava nekaj precej boljšega od romance, ki se itak ne bi obnesla?

MAJ: Kako veš, da se ne bi? Saj mi nikoli nisi dala priložnosti. Popolna bi bila skupaj. Samo pomisli, prosim te.

LUČKA: Misliš, da nisem nikoli? Ampak ... Kako naj na lep način povem?

MAJ: Ni ti treba iskati besed. Saj vem, na čem sem.

LUČKA: Poslušaj, premakniti se moraš še na tem področju. Tudi to je obsesija, deset let preganjati isto punco, ki ti ne vrača čustev. Mislim ... Saj ti jih vračam, veš, kako te imam rada ... Ampak ne na način ...

MAJ: Saj vem.

Tišina.

LUČKA: Kar sem prej hotela reči je, da si imel včasih v sebi neko strast, pa tudi vizijo.

MAJ: Bil sem precej naiven.

LUČKA: Mogoče res, ampak to je bila produktivna naivnost. Gnala te je naprej in lahko si počel stvari. Potem si pa kar nekako zamrl.

MAJ: Zlati časi se enkrat iztečejo.

LUČKA: Govoriš, kot da si že v penziji. Vse imaš še pred sabo.

Tišina.

MAJ: Saj bo šlo, sem rekel, da nisem več ista oseba kot takrat, ko si bila ti še v Sloveniji.

LUČKA: Seveda si. Ne moreš kar izbrisati dela sebe. Si pa obrnil nov list in to je prav. Vsi navijamo zate.

Tišina.

LUČKA: A dolgove si povrnil?

MAJ: Ne še vseh. Večino pa. Iz principa nisem hotel reči mami, da mi čisto vse poplača.

LUČKA: Koliko ti še manjka?

MAJ: Dobrih petsto.

LUČKA: A se ti mudi?

MAJ: V bistvu se mi. Ne vem, kaj naj naredim. Če še enkrat prosim mami, bo mislila ...

LUČKA: Jaz sem zdaj dobila del očetove pokojnine ...

MAJ: Veš, da ne morem.

LUČKA: Imam dovolj, da ti lahko posodim za dlje časa. Po mojem se moraš zdaj rešiti tega bremena, drugače lahko prav zato spet začneš igrati.

MAJ: A si ziher?

LUČKA: Ja, ampak moraš mi obljubiti, da bo šlo takoj do tistih, ki si jim dolžan.

MAJ: Stoprocentno. Fak, ne veš, kako sem ti hvaležen.

LUČKA: Že v redu, ti se samo drži svoje nove poti. Pa napiši mi podatke, ti bom še danes nakazala. In Maj ...

MAJ: Ja?

LUČKA: Zaupam ti. Ne zajebaj.

6. PRIZOR

Tjaša in Ivan sta pred vhodom hiše, v kateri živi Maj. Zasliši se zvok zvonca..

IVAN: Ni mi prijetno, niti malo. A res to hočeva?

TJAŠA: Imava kakšno drugo možnost?

Zvok odpiranja vrat.

ANA dobrovoljno: O, poglej si ju, Tjaša in Ivan, vaju pa že dolgo ni bilo pri nas.

IVAN: Živijo.

ANA: Ampak Maja pa zdajle ni doma, na faks je šel nekaj urejat.

TJAŠA: Saj nisva prišla k njemu. Z vami bi se pogovorila, če imate čas.

ANA vznemirjeno: Joj! A je kaj narobe z Majem?

TJAŠA: Ne, ne ... Mislim ... A lahko stopiva noter?

ANA: Ja, seveda, kar naprej.

Gredo do kuhinje, slišijo se koraki.

ANA: Kaj bosta pila? Ravno včeraj sem naredila šabeso.

IVAN: Šabesa bo dobra.

Zvok kozarcev in nalivanja pijače.

ANA: No, povejta mi, kako to, da sta se oglasila?

TJAŠA: Za Maja se gre. Resno je.

ANA prestrašeno: Kaj pa je bilo?

TJAŠA: A sploh kaj veste, kaj se dogaja z njim?

ANA zmedeno: Pač ... dobro mu gre. Imel je probleme, ampak se pobira. Zaključuje šolo, išče službo ... bolj zgodaj vstaja ... doma več pomaga in tudi bolje se razumemo odkar ...

Tišina.

TJAŠA: Ivan ...

IVAN: Tole bo bolelo. (*Kratka tišina.*) Maju ne gre tako dobro, kot mislite. Daleč od tega.

ANA: Kako to misliš?

IVAN: Zabredel je. Spet je padel v hazardiranje.

ANA: Ne, to pa ne. Sem ga vprašala par dni nazaj, pa mi je prisegel ...

TJAŠA: Lagal je. Vsem laže.

IVAN: Pa to še sploh ni vse. Grozne stvari je počel ... jih še počne.

ANA šokirano: Kaj počne?

IVAN: Zadolžen je pri vseh, ki jih pozna. Po mojem mora biti tega zdaj že več tisoč.

ANA: Ne, ne morem ...

IVAN: Povejte mi nekaj. Ali imate doma kakšno zlato uro?

ANA začudeno: Imam, ja, materino poročno darilo je bila. Pa saj ne mislita, da ...

IVAN: Preverite, če jo še imate.

Zvok premikanja stola, odpiranja vrat in korakov.

TJAŠA: A res misliš, da je šel tako daleč?

IVAN: Takoj bova izvedela.

ANA jokajoče vpije iz daljave: Ni je! Ukradel mi jo je! Moj sin mi krade!

Zvok odpiranja vrat.

ANA v joku: Kako je lahko to storil? Tako rada ga imam ... tako rada. Kako je lahko?

Tišina.

ANA: Kako pa vesta za uro?

TJAŠA: V njegovi denarnici sva našla potrdilo od zlatarja. Zdelo se nama je ...

ANA: Brskala sta mu po denarnici?

IVAN: Zanimalo naju je, če ...

ANA ježno: Nobene pravice nimata posegati v njegovo zasebnost. (*Vpije.*) Lažnivca sta! Vidva sta kriva, ne on! Pustita ga pri miru!

IVAN Gospa, kaj pa vam je? Pomagati hočeva.

ANA *histerično vpije*: Ne potrebujeva pomoči! Pomagajta sebi, lažnivca! Tatova! Maj ne počne takih stvari, vidva sta to storila! Vidva!

TJAŠA *polglasno*: A raje greva?

ANA: Izginita iz moje hiše! Nočem vaju več gledati! Pustita mojega Maja pri miru!

7. PRIZOR

Zvoki padanja dežja na pločevinasto streho. V ozadju se občasno slišijo avtomobili. Kratek pisk prenosnega telefona.

MAJ: Ura je petnajst čet polnoč, štirinajsti avgust dva tisoč osemnajst. (*Kratka tišina.*) Hotel sem napisati pismo, pa se mi preveč tresejo roke. Tole naj bo torej poslovilni posnetek. Namenjen je vsem, ki so me še zmožni imeti vsaj malo radi. Sam se že dolgo nimam več. (*Tišina.*) Zajebal sem. Življenje mi je ponudilo nešteto priložnosti. Imel sem dobre pogoje, odlične pogoje. (*Kratka tišina.*) Ne vem, zakaj sem bil vedno tako trmast. Nikoli nisem poslušal nikogar razen sebe. Razredničarka v gimnaziji je to vedela in mi je to skušala dopovedati, jaz pa sem mislil, da je neumna. (*Tišina.*) Zdaj pa sem, kjer sem. (*Tišina.*) Najbolj grozno pri vsem skupaj mi je, da ne bom nikoli vedel, kaj bi lahko dosegel, če bi se vse skupaj drugače obrnilo. Okej, sveta ne bi rešil, bi pa lahko storil kaj dobrega. Komu pomagal in ga osrečil. (*Kratka tišina.*) Na živce mi gre tudi, da se kljub temu, da zadnja leta razmišljam samo o sebi in o svojih problemih, sploh ne poznam. Ne vem, kaj mi sede in kaj ne. Lahko bi poslušal dobro glasbo, pa je nisem. (*Tišina.*) Lahko bi vas prosil za odpuščanje, ampak se mi to ne zdi pošteno. Izbral sem namreč najlažji izhod. Zdaj od vsega najbolj upam, da pekel ne obstaja in da grem preprosto v nič. (*Kratka tišina.*) Vsi boste krivili sebe. Starši, prijatelji ... Lučka. (*S tresočim glasom.*) Lučka, če to poslušáš ... Ti nisi nič kriva. Vedno si bila tako dobra do mene, jaz pa tako egoističen. Ti si najboljša stvar na tem svetu. Ti si ... Prosim te še za zadnjo uslugo. Pomagaj moji materi. Povej ji kaj lepega o meni, spomni jo na čase, ko še nisem propadel, ko sem še verjel v stvari, ko sem ... (*Tišina.*) Samo jaz sem kriv. Človek mora enkrat odrasti in prevzeti odgovornost. Bežno se spomnim, da smo pri sociologiji govorili o tem, da je samomor družbeno dejstvo, nekaj takega. Mislim, da je Weber to rekel. A zdaj naj krivim sistem, da je bila vsaka moja življenjska odločitev napačna? Bedarija. (*Tišina.*) Dajmo še zadnjo stvar razčistiti. Ne bom se ubil zaradi keša, četudi je to morda povod. Ubil se bom, ker nisem več človek, ki bi si zaslužil živeti. Vsi moji moralni standardi so izginili. Izmeček sem postal. Vem, da bo moja smrt povzročila trpljenje in da ne bom uničil samo svojega življenja, ampak še kakšnega zraven. (*Tišina.*) Ampak bolje je, da to storim zdaj, kot da še podaljšujem vse skupaj. Druge rešitve ni. (*Kratka tišina.*) Ker tudi če bi mi po nekem čudežu vse oprostili in za moja dejanja obtoževali vzgojo, psihične bolezni ali sistem, je dejstvo, da jaz nikoli bi mogel odpustiti samemu sebi.

8. PRIZOR

Maj in Lučka sedita na klopi v parku. V ozadju se slišijo zvoki mimoidočih ljudi in ptic.

LUČKA: Kaj te je na koncu zaustavilo?

MAJ: Sploh ne vem. Morda je bil strah. Pa ne pred tem, da bi bilo vsega konec, ampak da bi del mene preživel. Del, ki bi nosil krivdo, a ne bi nič mogel storiti glede tega. Je to smiselno?

LUČKA: Sam ustvarjaš smisel in nesmisel. Tvoja energija preživi, če se pa ona same sebe zaveda ali ne, pa lahko samo ugibamo.

MAJ: Verjetno res. No, nisem hotel tvegati. Ustrašil sem se zadnje in največje stave v življenju.

LUČKA: Prav si se odločil.

MAJ: Zdaj pa se soočam z realnostjo. In krivdo. Misliš, da mi bodo bližnji kdaj oprostili?

LUČKA: Mislim, da bodo. Bolan si. To, kar počneš oziroma si počel, nisi bil ti.

MAJ: Se pravi, da sploh ne odgovarjam za svoja dejanja?

LUČKA: To je zapleteno. Z razlogom temu pravimo zasvojenost. Če bi se lahko sam trezno in moralno odločal, bi šlo za kaj drugega.

MAJ *previdno:* Mi boš ti kdaj oprostila? Zaupala si mi, jaz pa sem ...

LUČKA: Zdaj morda pričakuješ, da ti rečem, da ti sploh nikoli nisem zamerila. No, ne gre to tako. Že takoj, ko sem rekla, da ti posodim denar, si vedel, da boš z njim igral.

MAJ: Lučka, oprosti, ampak ...

LUČKA: Saj sem vedela tudi jaz. Morda je korak do tvoje odrešitve to, da si prevaral tudi mene, ki ti po tvojih besedah pomenim ...

Maj zajoka.

LUČKA: Glej, saj še ni nič izgubljeno. Moraš pa se zavedati, da si že bil na tej točki. Morda še ne tako globoko, ampak vzorec je pa isti.

MAJ: Vem, saj ravno to me skrbi. Kako naj vem, da bo zdaj kaj drugače? Kaj če spet popustim?

Tišina..

LUČKA: Potem se boš pa res ubil. In poleg sebe boš tudi tvojo mater.

Tišina.

MAJ: Ne upam si domov.

LUČKA: Imaš srečo, da imaš najbolj ljubečo in razumevajočo družino, kar jih obstaja.

MAJ: Ja, res je. Ampak bojim se, da obstajajo meje ljubezni.

Tišina.

MAJ: A si zaradi mene prišla domov?

LUČKA: Ja.

Tišina.

MAJ: Oprosti. Za vse. Vem, da moja beseda nič več ne pomeni ... ampak zdaj bo drugače. Obljubim.

Tišina.

LUČKA: Že veš, kaj boš rekel materi?

9. PRIZOR

V ambulantni sednici Majeve mati Ana in psihologinja dr. Žitnik.

ANA: Seveda sem bila vsa iz sebe, jezna in žalostna obenem. Toda kakorkoli obrnem ... še vedno je moj sin in ga imam neskončno rada.

DR. ŽITNIK: Morda ste ravnokar opisali problem. Vaša brezpogojna ljubezen in odpuščanje, ki Maja vodita v brezбриžno ravnanje brez posledic.

ANA: Kaj pa lahko drugega storim?

DR. ŽITNIK: Za začetek postavite meje. Njemu in sebi. Pri šestindvajsetletniku bi morali biti odrešeni materinskih obveznosti. Morate mu jasno pokazati, da je sam odgovoren za svojo ravnanje. Ne morete biti za zmeraj finančna in čustvena banka.

ANA: Ampak njegova bolezen ...

DR. ŽITNIK: Najlažje se je izgovarjati na psihične motnje in pričakovati, da bodo ljudje to sprejeli in oprostili vse, kar ta oseba počne. Ne gre to tako. Obravnavati ga morate kot odraslo, odgovorno osebo, ki ...

Zasliši se trkanje.

DR. ŽITNIK: Naprej.

Vstopi Maj.

MAJ zadihano: Se opravičujem za zamudo, promet je bil grozen, avtobus je ...

DR. ŽITNIK: Sedite, prosim.

Zvok premikanja stola.

DR. ŽITNIK: Z vašo materjo sva že kar sami začeli. Strinjava se, da bo potrebno sprejeti radikalne ukrepe, da vas zavarujemo. Razmišljali sva tudi o hospitalizaciji.

ANA: Jaz nisem prepričana ...

MAJ: Da bi šel v umobolnico?

DR. ŽITNIK: Kar ni tako grozno, kot se sliši. Nad vami bi bdeli strokovnjaki, ki bi vas lahko neprestano opazovali, bili bi na varnem in predvsem ne bi imeli priložnosti za hazardiranje.

MAJ: Ne vem, če je to res potrebno. Zdaj sem odločen ...

DR. ŽITNIK *strogo:* Odločeni ste bili že nazadnje, ko sva govorila. Vaša volja je tako šibka, da je praktično ni. Ste patološki lažnivec in prevarant.

ANA: Gospa Žitnik, se vam ne zdi, da ste malo prestrogi? Delal je napake, kot jih delamo vsi. Ampak zdaj verjamem, da je dosegel stanje, ko je dojel ...

DR. ŽITNIK: Mu zaupate?

ANA: Ne. Ampak verjamem, da mu bom enkrat spet lahko.

DR. ŽITNIK: Ste mu oprostili za vse laži, kraje in prevare?

MAJ: A to je vaš terapevtski pristop? Obtoževanje in hujskanje?

DR. ŽITNIK: Vse življenje so bili ljudje premehki do vas. Jaz pa sem videla že dovolj zavoženih primerkov, da vem, kako je treba pristopati. Za razliko od vaše matere, ki svojega sinčka ...

ANA: Zdaj greste pa že predaleč.

DR. ŽITNIK: ... razvaja do te mere, da se že sprašujem, kdo je tu zares bolan.

ANA: Tega ne bova več poslušala. Pridi, Maj, greva domov.

DR. ŽITNIK: Gospa, pobeg ni rešitev. Bežite pred odgovornostjo, resnico ...

ANA: Dovolj bo. Poiskala bova drugega terapevta.

Zasliši se premikanje stolov in odpiranje vrat. Maj in njegova mati zapustita ambulanto.

ANA: Prav si imel, tale je pa res težka.

Tišina.

ANA: S Tjašo in Ivanom moram govoriti. Opravičiti se jima moram.

MAJ: Po mojem ne bo problemov, nista ravno zamerljivi osebi.

Tišina.

ANA: Saj boš zdaj bolj priden, kajne?

MAJ: Upam. (*Kratka tišina.*) Bom.

ANA: Oče skoraj nič ne ve o vsem tem. Najbolje, da ostane pri tem.

Tišina.

MAJ: Mami, mi boš lahko kdaj oprostila?

ANA: Boš ti lahko meni?

KONEC